

Óméltósága (Senyoria)

Traducció a l'hongarès de Tomcsányi Zsuzsanna

1

Elmosolyodott. Két hosszú esztendő telt el azóta, hogy utoljára mosolygott. Óméltósága mosolygott, ahogy a bal szemét befogva, a jobb szemét a távcsőre tapasztotta. Mintha egy régi barátját látta volna viszont, mert azon az esős őszen ez volt az első, már-már csodaszámba menő, felhőtlen éjszaka, amit a csillagvizsgálásnak szentelhetett. Már egy éve nem észlelte az Orion-ködöt, azóta sóvárgott a varázslatos halmaz után, amelynek négy csillaga monsieur Halley szerint olyan szédítő sebességgel távolodik egymástól, mintha a gyűlölet hajtaná őket. Mintha az égbolton létezne gyűlölet! Don Rafel Massó i Pujadest, a barcelonai Királyi Törvényszék főügyészét újra elfogta a tehetetlenség, a jelentéktelenség, az ismeretlentől való rettegés érzése, amely mindig hatalmába kerítette, valahányszor az eget kémlelte, mert a csillagok és a halvány ködfelhők, amelyek a távcsövön át oly közelinek tetszettek, valójában képtelenül távoliak, magányosak, némák, elérhetetlenek és ismeretlenek voltak. Váratlanul felvillant előtte szegény kis Elvira emléke, és don Rafel arcáról lehervadt a mosoly. Megrázta a fejét, hogy elűzze az emlékképet, és nagyot sóhajtott a kert sötétjében. Felegyenesedett, és csipkés zsebkendőt vett elő a kabátujjából. Gondosan kifújta az orrát. Valahányszor kiment a kertbe a csillagokat nézegetni, folyni kezdett az orra. Pedig rajta volt a paróka, a háromszögletű kalap és a köpeny. Szabad szemmel is megkereste az Oriont, és ismerősebbnek látta, mint valaha. Bedugta a zsebkendőt a kabátujjába, de amikor lehajolt, hogy újra szemügyre vegye kedves csillagzatát, alig tudott elnyomni egy cifra káromkodást, mert az Orion időközben eltűnt a teleszkóp látómezejéből. Nagy igyekezetében a nyelvét is kidugta, ahogy egy álló percen át küzdött, hogy újra befogja a szökevény csillagködöt. Marianna asszony megmondta, hogy meg fog fázni, és mint mindig, most is igaza lett; ő azonban a világért sem szalasztotta volna el az alkalmat, mert aznap éjjel felhőtlenül ragyogott az ég Barcelona felett, és szemérmetlenül mutogatta őszi készletének minden csillagát, miután a csillagászok legnagyobb bosszúságára sokáig borult volt az ég. Nem mintha don Rafel csillagász lett volna. Fiatalkorában, amikor tanulmányozni kezdte a törvények nyakatekert,

különös és titokzatos világát, még mindent nyitottan és kíváncsian szemlélte, és kapcsolatba került olyan neves fizikusokkal, mint Jacint Dalmases, akik bevezették a csillagászat rejtelseibe. Sok éjszakát átvirrasztott, hasztalanul üldözve a Lant csillagkép kettős rendszerét – pedig a Lantot rettentő kényelmetlen vizsgálni, mert szinte mindig a zeniten van! – vagy Ganymedes, Io, Europa és Callisto játékos kergetőzését – mintha fogócskázta volna – örök dadájuk, a hatalmas, tohonya Jupiter körül, amelynek a hasán titokzatos szem ékeskedett, mint valami űrbéli Polüfémosznak. Fiatal korában don Rafel érdeklődéssel olvasta monsieur Halley publikációit, és egy ideig minden barátjának azt mesélte, hogy csillagásznak készül. Csakhogy az ésszerűség végül felülkerekedett, hisz már kis híján elvégezte a jogi egyetemet, és dőreség lett volna könnyelműen sutba dobni a törvénykönyvek, jogszabályok, jogesetek és ítéletek tanulmányozásával töltött éveket. Don Rafel megszerezte a jogi diplomát, megnősült, és felhagyott azzal a szokásával, hogy a csillagok néma titkainak fürkészésével tölti az éjszakát. De azért néhanapján kivitette a távcsövet a kertbe, és ábrándozott, mert született elégedetlenkedő volt. Irigyelte mások rangját és vagyonát, mások feleségének szépségét, a kevesek bölcsességét, alig néhány embertársa józanságát és a szinte senkinek meg nem adatott boldogságot. Így aztán egész életét betöltötte a folytonos sóvárgás és az elégedetlenség, amely nem hagyta nyugodni és ábrándozásra ösztönözte, pedig nem volt költő, szerelmi kalandokra csábította, pedig nem volt Don Juan, és arra készítette, hogy másokénál magasabb pozícióra törjön, mert azt hitte, hogy akkor boldog lesz. Minthogy okos ember volt, a többiek gyűlölködése és irigysége ellenére is meg tudta tartani a meghódított tisztségeket. Mégis, egész élete csupán kétségbeesett, vaktában tapogatózó kapkodás volt a boldogság után. De sehogy sem sikerült megkaparintania. Őszinte pillanataiban bevallotta magának, hogy mindig, mindenben csak félsikert ér el. Akár a Jupiter. Don Rafel olyan volt, mint a Jupiter: túlságosan öreg, túlságosan nagyra törő és túlságosan terjedelmes ahhoz, hogy szilárd bolygó legyen; túlságosan kicsi és túlságosan gyenge ahhoz, hogy csillaggá váljon, amelynek saját tüze, energiája és fénye van. De akárcsak a Jupiter körül, körülötte is sok hold keringett.

– Az ördögbe, már megint megszökik! – dohogott don Rafel a végtelenségnek. Ebben a pillanatban lépteket hallott, és meglátta a petróleumlámpa imbolygó fényét.
– Oltsd el azt a lámpát, Hipòlit! – förmedt rá a közeledő fénykévére.

- A nagyságos asszony azt üzeni, hogy indulniuk kell - hangzott fel a láthatatlan inas hangja.

- Megyek már, megyek, jóember..! - azzal újra a távcsőhöz hajolt. Rosszkedvűen látta, hogy igaza volt, megint szem elől tévesztette a csillagködöt.

- A nagyságos asszony azt üzeni - makacskodott Hipòlit a sötétben -, hogy már elmúlt nyolc óra. És még parókát is kell váltania, mielőtt elindulnak a hangversenyre.

- Hagyj békén! - ripakodott rá gorombán. Nem mozdult a teleszkóp mellől, amíg el nem párolgott a bosszúsága, amit az inas alkalmatlankodása okozott. De időközben szertefoszlott a belső nyugalma, pedig az feltétlenül szükséges a csillagos ég tanulmányozásához. Egy kicsit még mindig ingerülten elindult a ház felé, és a sötétben bele-belebotlott a kőpadokba és a tulajdon gondolataiba, amelyek egy-egy futó pillanatra újra visszakanyarodtak Elvira emlékéhez.